

TIETOTEKNIIKAN MONENLAISET KÄYTÖT

Tietotekniikka, siis tietokoneet ja tietoverkot, ovat erityisesti 1900-luvun viimeisistä vuosikymmenistä lähtien auttaneet luomaan kokonaan uusia kulttuurin osa-alueita. Digitaalisen kulttuurin tutkimuksesta on muodostunut yksi suomalaisen tekniikan historian tutkimuksen vahvoista alueista, mikä on ansaitusti näkynyt vuosien mittaan myös Tekniikan Waiheiden sisällössä.

Tämänkertaisen Tekniikan Waiheiden teemana on tietotekniikan hyödyntämisen ja käytön laaja skaala. Käsillä olevan numeron pitkät artikkelit tarkastelevat historiallisesta näkökulmasta BBS-harrastusta, verkkokeskustelufoorumia sekä tietotekniikkaa koulujen hallinnon työkaluna. Lisäksi lyhyemmissä jutuissa ovat esillä demoskenen suomalainen historia sekä Tetriksen menestystarina.

Petri Saarikosken vertaisarvioitu artikkeli käsittelee BBS-purkkeja eli verkkopalvelimia, jotka toimivat modeemien ja puhelinverkon välityksellä ja mahdollistivat siis digitaalisen tietojen välityksen kotikoneisiin jo ennen Internetiä. Sadoille tuhansille suomalaisille BBS-purkit olivat ensimmäinen kosketus tietoverkkoihin, ja Saarikoski piirtää artikkelissaan esiin niiden historian 1980-luvulta 2000-luvulle.

Elina Vaahensalon laaja katsausartikkeli puolestaan kertoo verkkokeskustelun historiasta Suomessa 1990-luvun loppupuolelta nykypäiviin asti. Vaahensalo tarkastelee erilaisia foorumeita, jotka ovat tarjonneet suomalaisille mahdollisuuden vaihtaa ajatuksia tiettyjen määrättyjen aiheiden tiimoilta tai vapaasti eri aiheisiin rönsyillen. Foorumit ovat muuttaneet muotoaan kahden vuosikymmenen kuluessa, mutta näyttävät muo-

SISÄLLYS

Pääkirjoitus: Tietotekniikan monenlaiset käytöt Tiina Männistö-Funk	3
Artikkelit	
📄 "Ojennat kätesi verkkoon ja joku tarttuu siihen" – Kokemuksia ja muistoja kotimaisen BBS-harrastuksen valtakaudelta Petri Saarikoski	6
Kaikenkattavista portaaleista anarkistiseen sananvapauteen – Suomalaisen verkkokeskustelufoorumien vuosikymmenet Elina Vaahensalo	34
Tietotekniikan käyttöönotto koulun hallinnossa Petri Haapa	56
Lectio praecursoria Demoskene luo, kiistelee ja omaksuu (Markku Reunanen)	66
Katsaukset Kuuman linjan jäljillä (Heikki Oja)	70
Tetris – visaisesta palapelistä maailman myydyimmäksi (Tiina-Maria Leinonen)	75
Arviot Den första boken efter kartan (Johan Gärdebo)	78
Neuvostoliiton kauppa työpöydiltä yöpöydille – Idänkaupan jälkipyykki jatkuu uudessa teoksessa (Saara Matala)	81
Aineellisen ylimäärän kanssa eläminen (Jarno Valkonen)	84
Uutiset	86
Abstracts	90

dostuneen suhteellisen pysyväksi osaksi digitaalista kulttuuriamme.

Petri Haapa käsittelee artikkelissaan tietotekniikan tuloa osaksi koulujen hallintoa. Suhteellisen yksinkertaisista kortistoinnin ja todistusten teon apuvälineistä ollaan siirrytty vähitellen kohti kokonaisvaltaisia toiminnanohjausjärjestelmiä, joissa tietotekniikka tulee olennaiseksi osaksi koulun hallintoa ja rehtorien työtä sekä yhdistää yksittäisen koulun laajempaan digitaaliseen hallintojärjestelmään.

Ilahduttavasti saamme tässä Tekniikan Waiheiden numerossa julkaista Turun yliopistossa helmikuussa väitelleen Markku Reunasan väitöskirja kartoittaa demoskenen historiaa yhteisönä sekä sen tapaa omaksua teknologiaa ja luoda uutta digitaalista sisältöä. Lektiossaan Reunanen pohdiskelee mielenkiintoisella tavalla tutkijan suhdetta sellaiseen tutkittavaan yhteisöön, jonka jäsen hän itse on.

Digitaalisten pelien historiaa saadaan mukaan hippunen, kun Tiina-Maria Leinonen kertoo lyhyen katsausjutun ja infografikan avulla Tetriksen historiasta uuden saksalaisen tutkimuksen perusteella. Myös uutisista löytyy tietotekniikan historiaa: Petri Paju on saanut kaksi kansainvälistä palkintoa IBM:n historiaa käsittelevästä yhteisartikkelistaan.

Tietotekniikkateeman ulkopuolelta lehdessä on vielä yksi katsaushelmi, Heikki Ojan kiehtova kirjoitus Moskovan ja Washingtonin välisen salaperäisen kuumen linjan eli nopean kaukokirjoitinyhteyden fyysisistä jäänteistä suomalaisessa maalaismaisemassa. Ehkäpä lehtemme lukijat voivat kesällä kotimaassa matkaillessaan havaita samantapaisia teknisiä muistomerkkejä kirjoituksen innoittamina.

Kirja-arvosteluissa ovat esillä monet suuret teemat: kartat, idänkauppa sekä jätehuolto. Ilolla todettakoon, että yksi kirja-arvosteluista on tällä kertaa ruotsiksi, mikä toivottavasti antaa uutta pontta lehtemme

Tekniikan Waiheita on Tekniikan Historian Seura THS ry:n kustantama aikakauslehti. Lehti ilmestyy neljä kertaa vuodessa. Lehden tilaushinta on 36 e/vuosi. Tilaukset ja osoitteenmuutokset: Sampsa Kaataja, sampsa.kaataja@ilry.fi, tai seuran [www-sivujen](http://www.ths.fi) kautta (www.ths.fi) tai seuran postiosoitteeseen (ks. sivu 2).

Tekniikan Historian Seuran jäsenille lehti lähetetään jäsenetuna. Kestotilaus jatkuu ilman eri uudistusta tilauksen peruutukseen asti. Tilauksen voi peruuttaa ilmoittamalla asiasta toimitukselle. Toimitus myy lehden vanhoja irtokappaleita, mikäli niitä on jäljellä.

Toimitus- ja ilmoitusmateriaali sähköpostitse päätoimittajalle tai toimitussihteerille. Normaalipostissa lähetettävän aineiston kohdalla ota yhteys toimitukseen (ks. toimituksen yhteystiedot s. 2). Lehti vastaanottaa julkaistavaksi kirjoituksia teknologian historian eri aloilta. Aineiston jättö: artikkeleiden osalta ota yhteys päätoimittajaan, muu aineisto numeron 3/2017 7. elokuuta.

Lehti ottaa arvosteltavaksi alalta kirjoitettuja julkaisuja, painotuotteita ja näyttelykäsikirjoituksia. Lehti ei palauta pyytämättä lähetettyjä tekstinäytteitä tai valokuvia. Valokuvien käsittelystä pyydetään sopimaan erikseen päätoimittajan kanssa.

Artikkelien sisällöstä ja niissä esiintyvistä mielipiteistä vastaa kirjoittaja. Artikkelit tarkastetaan vertaisarviointimenetelmällä. Kuvamateriaalin luovuttaja vastaa kuvien julkaisuoikeudesta. Yksityiskohtaiset kirjoitus- ja aineisto-ohjeet löytyvät Tekniikan Historian Seuran kotisivuilta <http://www.ths.fi/ohjeet.htm>.

kaksikieliselle luonteelle. Kuten Tekniikan Historian Seurallakin, on myös Tekniikan Waiheilla käytössä ruotsinkielinen nimi suomenkielisen rinnalla – Teknik i tiden. Edustamme tekniikan historiaa Suomessa molemmilla kotimaisilla ja otamme mielellämme siis vastaan myös ruotsinkielistä aineistoa.

Tiina Männistö-Funk